

Příloha 4.4

Čtenářská teritoria – hodina na začátku akčního výzkumu v září 2018

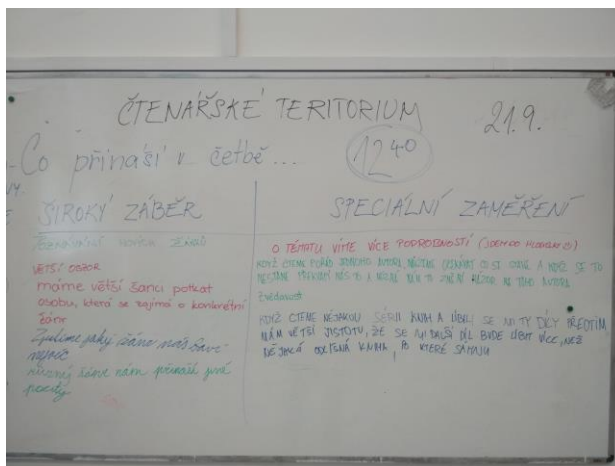
- se žáky na prvním stupni podobná lekce trvala 90 minut

Pomůcky:

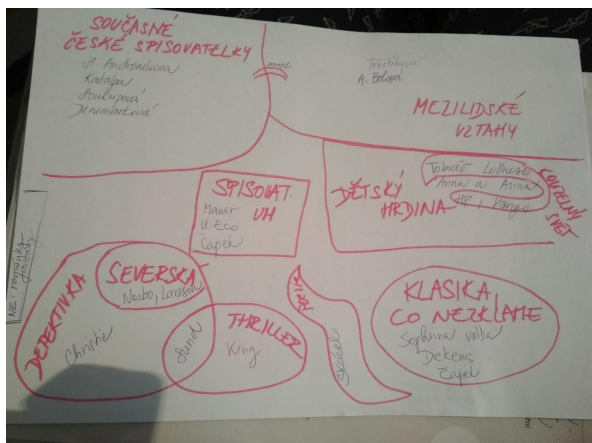
- kulturní deníky z loňska – ŽÁCI
- moje mapa čtenářských teritorií
- flipcharty/papíry
- fixy
- izolepa na vyvěšení map/plastelína

Evokace

1. Někteří čtenáři čtou pořád stejné nebo podobné knihy (např. jenom sci-fi, série – Hraníčářův učeň, Harry Potter, horory) a někteří sahají po rozdílných žánrech (román, detektivka, komiks, povídky...). Zkuste si ve dvojici říci, jak to máte vy a v čem se vám to či ono zdá přínosné (číst podobné knihy/různé knihy)? (4 minuty)
2. Na tabuli T graf, Co přináší v četbě... ŠIROKÝ ZÁBĚR x SPECIÁLNÍ ZAMĚŘENÍ, ke každému 5 příkladů (4 minuty)

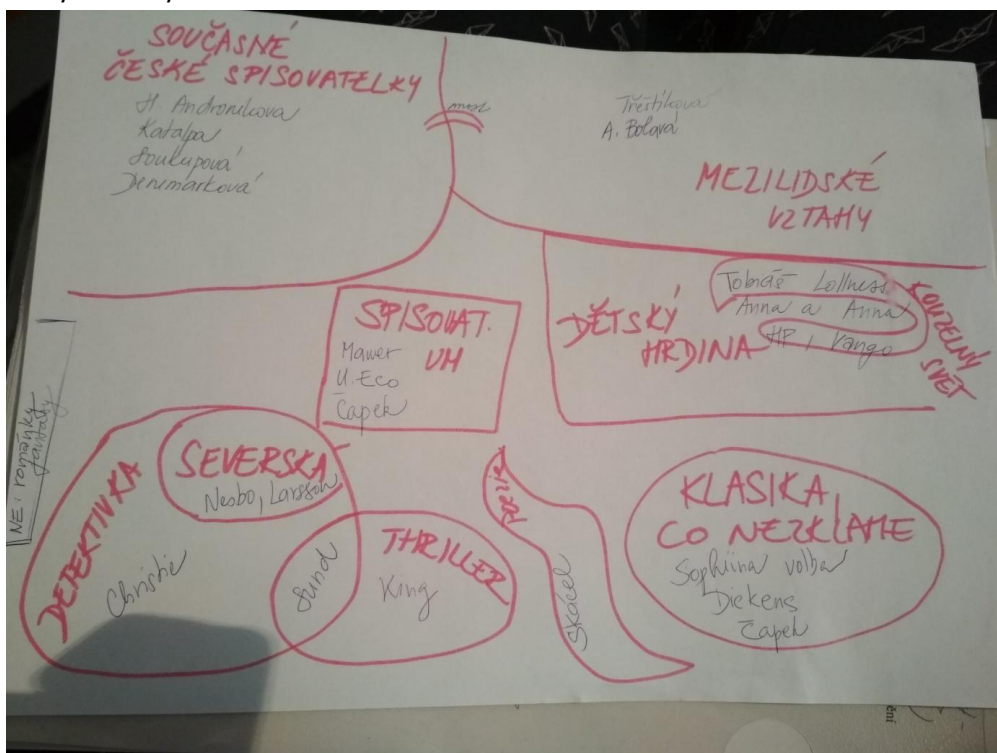

3. Vysvětlit, že se tomu říká čtenářské teritorium, území.
4. Modelování – Co mají společného některé konkrétní knihy? Roztřídila jsem je podle žánrů či jiných společných znaků a přidala konkrétní tituly a autory.
5. Ukázat jim svoji mapu teritorií. Nalepit na tabuli, pokud se chtějí na něco zeptat, mohou, odpověď na konci hodiny. (2 minuty)

Uvědomění významu informací: (20 minut)

1. Rozdělení žáků do skupin (cca po 4) – nejen srazit lavice ale rozlosovat kartičkami se jmény, tedy náhodně, aby se učili pracovat s nejrůznějšími spolužáky. Většina žáků si pamatuje, co čte, ale budou mít s sebou i kulturní deníky z loňska, kde záznamy mají. Mohou napsat žánry a k nim klidně i konkrétní knihy a autory. Mé teritorium:

2. Ve skupině se domluví, jak mapu zakreslí. Domluva o způsobu zakreslení je potřebná. Někdo si teritoria představuje jako mapu, kde se jednotlivé „krajiny“ prolínají, někdo to má oddělené jako jednotlivé větve. Nedám jim jednotný model, protože kreativita dětí na 2. stupni odumírá, nechceme jim ji ohraničovat. Žáci mají na práci 20 minut, pokud by se po 5 minutách skupina nerozhodla, poradím jim. Pokud tvoří a pracují, čas natáhnu.

3. Každý bude používat svou barvu.

4. Mapu podepíše, vyvěsí ve třídě, na předem určené místo (buď kolíčkem na lanka, izolepou/modelínou na skříně/tabuli).

Pracují ve skupině, tvoří mapu, kam kreslí nejrůznější žánry a typy knih, které čtou. Mohou uvést i konkrétní příklad autora nebo knihy. Vznikne mapa čtenářských teritorií, ze které je patrné, co kdo čte, které čtenářské preference mají žáci ve skupině stejné a které odlišné. Každý ve skupině používá svou barvu. Po vyvěšení zůstanou u své mapy a dostanou lísteček na reflexi.

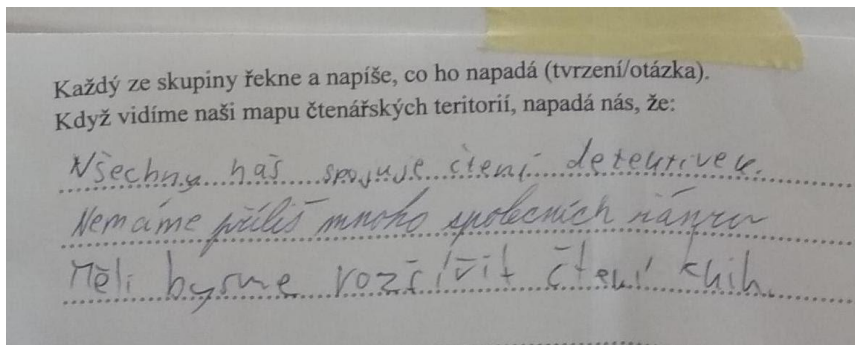
Reflexe: (10 minut)

1. Reflexe skupiny nad svojí mapou. Papírek, každý se musí vyjádřit:

Každý ze skupiny řekne a napíše, co ho napadá (tvrzení/otázka).

Když vidíme naši mapu čtenářských teritorií, napadá nás, že:

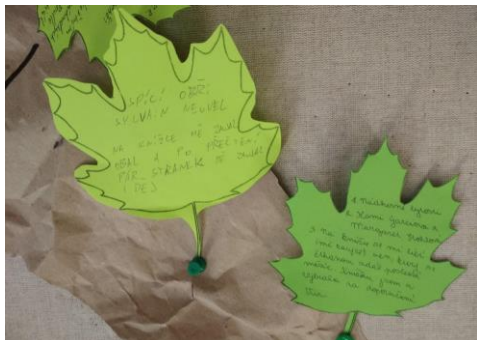
.....
.....
.....

Prohlédnou si vyvěšené mapy ostatních skupin, pak zpátky do lavic.

Který žánr čte ve třídě nejvíce lidí? Budou o tom spolu moci mluvit v dílně čtení, také je to signál pro mě, odkud třeba vybírat texty na modelování, aby jim byly blízké a třeba někoho nalákaly k dočtení celé knihy.

2. Pojmenují větve čtenářského stromu ve třídě, případně některé doplní. Přiřadí a přilepí tam svoje lístečky z knihovny. Nějak mohou připevnit i vytištěnou obálku (na provázek?). (5-10 minut)

3. Nakonec každý zapíše osobní závěr, do kulturního deníku: O co bych chtěl/a do budoucna své teritorium obohatit (o jaký žánr, autora...)? Jak si myslím, že bude mé teritorium vypadat v dospělosti? (To nám má ukázat, jak žáci vnímají nás dospělé a naše čtenářství. Zda si myslí, že třeba čteme hodně odborné knížky atp.)

REFLEXE

9. A Ukázalo se, že žáci mají poměrně úzký repertoár žánrů, které čtou. Dále se více zaměřili na výtvarnou stránku zpracování teritorií než na to, aby znázornili vztahy mezi svými teritorii. Jedna ze skupin přes několikeré opětovné zjišťování, co že to čtenářské teritorium je, zadání nepochopila a zakreslila pouze to, co našli společného (Krteček). Nejslabším momentem bylo modelování, kdy jsem nezdůraznila, že jim to říkám a ukazuji proto, aby to mohli udělat stejně a žáci si to sami nevyvodili. Také tím, že nejsou na to, že jim někdo postup modeluje zvyklí, už této části instrukcí nevěnovali tak velkou pozornost a ve třídě byl větší ruch.

Zajímavým postřehem je také to, že se žáci celkem neochotně a ploše vyjadřují v písemném projevu, ale ústně jdou více do hloubky. Na otázku K čemu nám to je dobré, že teď víme, že čteme ve třídě stejné nebo podobné žánry? se objevovaly odpovědi jako: Můžeme o knihách vést hovor. Můžeme si knihy vzájemně doporučovat.

9. B U druhé skupiny jsem se rozhodla dát daleko větší důraz na modelování. Doslova jsem žákům řekla, že teď jim ukážu, jak jsem své teritorium kreslila já a že to mají udělat podobně. Také jsem již nepromítla své hotové teritorium a nekomentovala jsem ho, jako u první skupiny, ale postupně jsem ho zakreslovala na tabuli a komentovala, co právě dělám, což se ukázalo jako lepší a názornější postup. Také jsem již žákům neponechala volnost v tom, jak bude teritorium vypadat, ale zadala jsem jim, že se má jednat o strukturu myšlenkové mapy (bubliny, vztahy mezi nimi). U reflexe jsem pak zdůraznila, ať se na mapu teritorií své skupinky podívají ze čtenářského hlediska a tímto způsobem ji reflektují. S touto třídou máme přátelštější vztahy, což se projevovalo i v tom, že více respektují pravidlo vyslechnu si instrukce do konce – otázky – začátek práce. Všechny skupiny zadaný úkol nakreslit teritoria zvládly a to i ve stanoveném čase.

Jiné byly i odpovědi na otázky:

O co bych chtěl/a do budoucna své teritorium obohatit (o jaký žánr, autora...)? Jak si myslím, že bude mé teritorium vypadat v dospělosti?

Nejčastější odpovědí bylo, že se ve svých teritoriích žáci chtějí posunout k četbě klasické literatury, románů a psychologické literatury (9 x). Oproti druhé deváté třídě se neobjevují projekce do budoucnosti související se studiem, ale s rodinou („Budu číst asi více pohádek a knížek pro děti.“). Jednou se objevilo přání číst více českou literaturu. Jedna odpověď také nesměřovala k rozšiřování teritorií, ale spíše vztahu ke čtení jako takovému („Naučit se číst rád.“)